

KARTA PRZEDMIOTU

I. Informacje ogólne

1) Nazwa przedmiotu:

Historia sztuki

2) Prowadzący przedmiot:

dr hab. Rafał Łubowski

3) Kod przedmiotu:

kierunek – forma – tryb – nazwa przedmiotu – rodzaj zajęć – semestr/y ...

G_GA – NST – 1st – His_Szt – W – 1, 2, 3 ,4

4) Kierunek, zakres:

GRAFIKA, Grafika artystyczna

5) Wydział:

Wydział Grafiki i Komunikacji Wizualnej

6) Forma (*stacjonarne ST, niestacjonarne NST*):

niestacjonarne

7) Profil (*ogólnoakademicki / praktyczny*):

ogólnoakademicki

8) Tryb (*I stopnia licencjackie, II stopnia magisterskie, jednolite magisterskie, III stopnia doktoranckie, podyplomowe*)

1 stopnia, licencjackie

9) Nazwa jednostki uczelnianej realizującej przedmiot (*wydział / zakład języków*)

obcych):

Wydział Grafiki i Komunikacji Wizualnej,

II. Informacje o przedmiocie

1) Semestr/y

1, 2, 3, 4

2) Liczba punktów ECTS

8

3) Poziom przedmiotu (*podstawowy / średniozaawansowany / zaawansowany*)

podstawowy, średnio-zaawansowany

4) Grupa treści, do której należy przedmiot (*ogólnouczeniiane teoretyczne główne / ogólnouczeniiane teoretyczne uzupełniające / ogólnouczeniiane praktyczne główne / ogólnouczeniiane praktyczne uzupełniające / kierunkowe teoretyczne główne / kierunkowe teoretyczne uzupełniające / kierunkowe praktyczne główne / kierunkowe praktyczne uzupełniające*):

Przedmioty ogólnouczeniiane teoretyczne główne

5) Typ przedmiotu (*obowiązkowy, fakultatywny, nadobowiązkowy*)

obowiązkowy

6) Język/i wykładowy/e

polski

III. Forma zajęć

1) Forma zajęć

wykład W

2) Liczba godzin w semestrze (*rozpisać wszystkie semestry w cyklu kształcenia*)

- 1 – 24 godz.
- 2 – 24 godz.
- 3 – 24 godz.
- 4 – 24 godz.

3) Liczba godzin w tygodniu (*rozpisać wszystkie semestry w cyklu kształcenia*)

- 1 – 2 godz.
- 2 – 2 godz.
- 3 – 2 godz.
- 4 – 2 godz.

IV. Wymagania wstępne

- 1. Zaliczone przedmioty: –
- 2. Kreatywność, niezależne myślenie.

V. Cele, treści merytoryczne, metody dydaktyczne, efekty uczenia się i ich weryfikacja

1) Cel przedmiotu (*odpowiadający uzyskiwanym przedmiotowym efektom uczenia się*):

KOD CELU PRZEDMIOTOWEGO	TREŚĆ	KOD SPEŁNIANEGO EFEKTU PRZEDMIOTOWEGO
C_01	Zapoznanie z podstawowymi i zaawansowanymi zagadnieniami dotyczącymi historii sztuki (od starożytności do współczesności) oraz wybranych najnowszych trendów artystycznych.	P_W01 P_W02 P_W03 P_W04 P_W05
C_02	Przekazanie zaawansowanych umiejętności omawiania wartości artystycznych i zawartości treściowej różnorodnych dzieł sztuki w kontekście prostej problematyki o charakterze badawczym.	P_U01 P_U02
C_03	Przekazanie zaawansowanych kompetencji wyrażania opinii i komentowania zagadnień z zakresu posiadanej wiedzy i odbieranych treści z dziedziny historii sztuki.	P_K01 P_K02 P_K03 P_K04 P_K05

2) Treści merytoryczne przedmiotu:

I rok:

- istotne pojęcia, definicje, kategorie estetyczne i tropy analizy dzieła sztuki;
- przegląd wybranych najnowszych zjawisk artystycznych (np. nawiązujących do tradycji czy podejmujących radykalne eksperymenty twórcze);
- **wybrane zagadnienia dotyczące sztuki antycznej** (np. sztuka starożytnego Egiptu, sztuka starożytnej Grecji i Rzymu, sztuka wczesnochrześcijańska, itp.);
- **wybrane zagadnienia sztuki średniowiecznej** (ogólna specyfika sztuki i kultury średniowiecza, bizantyjska ikona: geneza i specyfika zjawiska, sztuka bizantyjska, sztuka romańska i gotycka, malarstwo i rzeźba włoskiego protorenesansu);
- **zjawiska sztuki nowożytnej** (malarstwo Masaccia i jego wpływ na sztukę włoską I poł. XV wieku, XV-wieczne malarstwo niderlandzkie, malarstwo włoskie II połowy XV wieku, malarstwo szkoły weneckiej w II połowie XV i w XVI w., malarstwo klasycznego dojrzałego renesansu, wybrane zagadnienia dotyczące rzeźby i architektury europejskiej XV i XVI wieku, sztuka manierystyczna, tradycja malarstwa kolorystycznego w dobie nowożytnej, tradycja klasyczna w nowożytnym malarstwie, tendencje realistyczne w malarstwie XVII i XVIII wieku, różnorodność sztuki baroku, sztuka rokokowa, wybrane zagadnienia dotyczące rzeźby i architektury europejskiej XVII i XVIII wieku);
- **ćwiczenia dotyczące problemowej komparacji opozycyjnych zjawisk artystycznych oraz dyskusje na wybrane tematy dotyczące historii sztuki.**

II rok:

- **zjawiska sztuki XIX-wiecznej** (ogólna charakterystyka sztuki XIX wieku, wybrane przejawy sztuki klasycyzmu, różnorodność sztuki romantyzmu, akademizm, tendencje realistyczne w malarstwie europejskim, klasycyzm estetyzujący, malarstwo prerafaelickie, impresjonizm i postimpresjonizm, sztuka europejskiego symbolizmu, mity i stereotypy oceny sztuki XIX wieku, wybrane zagadnienia dotyczące architektury i rzeźby XIX wieku, sztuka młodopolska).
- **wybrane zjawiska sztuki XX wieku** (obraz przemian w sztuce i kulturze XX wieku, specyfika XX-wiecznej awangardy, kierunki awangardowe I połowy XX wieku, tendencje neotradycjonalistyczne dwudziestolecia międzywojennego, zjawiska sztuki neoawangardowej II połowy XX wieku, zwroty ku tradycji w sztuce II połowy XX wieku, problem postmodernizmu);
- **ćwiczenia dotyczące problemowej komparacji opozycyjnych zjawisk artystycznych oraz dyskusje na wybrane tematy dotyczące historii sztuki.**

3) Metody dydaktyczne:

Na metody dydaktyczne składają się: **wykłady z odpowiednią prezentacją wizualną, ćwiczenia i dyskusje na wybrane tematy dotyczące historii sztuki, przesyłanie materiałów skryptowych, tekstów oraz linków do filmów o sztuce.**

4) Kierunkowe efekty uczenia się (KEU) (spełniane przez przedmiot, należy uzupełnić tabelę dla semestrów, w których występuje przedmiot):

KOD KEU	OPIS KIERUNKOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE DO SEMESTRÓW (ZAZNACZYĆ X)									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
WIEDZA zna i rozumie:											
K_W01	w zaawansowanym stopniu - wybrane zagadnienia z obszaru sztuki oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi			X	X						

K_W02	w stopniu zaawansowanym – zagadnienia związane z podstawową wiedzą ogólną obejmującą historię sztuki, kultury, sztuki nowych mediów, socjologii kultury, estetyki i psychologii			X	X						
K_W04	podstawowe linie rozwojowe, zagadnienia z zakresu wiedzy o sztuce i historii grafiki oraz charakterystyczne dla nich dzieła sztuki	X	X								
K_W05	style w sztuce i związan z nimi działania twórcze i odtwórcze	X	X								
K_W06	trendy rozwojowe z zakresu szeroko pojmowanej grafiki oraz zagadnienia dotyczące historii sztuki i teorii kultury		X	X	X						

UMIEJĘTNOŚCI potrafi:										
K_U06	w sposób zrozumiały posługiwać się specjalistyczną terminologią z zakresu sztuk plastycznych	X	X	X	X					
K_U08	przygotować wypowiedź ustną i pisemną na temat zagadnień z zakresu sztuk plastycznych w tym własnej twórczości, z wykorzystaniem literatury oraz zaawansowanych źródeł również w języku obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego		X	X	X					
KOMPETENCJE SPOŁECZNE jest gotów do:										
K_K01	krytycznej postawy wobec posiadanej wiedzy i odbieranych treści	X	X	X	X					
K_K02	stosowania wiedzy w rozwiązywaniu zaawansowanych problemów warsztatowych i teoretycznych oraz współpracy i krytycznej dyskusji z ekspertami w zakresie grafiki projektowej			X	X					
K_K03	efektywnego wykorzystania wyobraźni, intuicji i zdolności twórczego myślenia do rozwiązywania napotkanych problemów			X	X					
K_K07	dbania o dorobek i tradycje zawodu			X	X					
K_K10	refleksji na temat społecznych, etycznych i naukowych aspektów twórczości własnej oraz innych osób	X	X	X	X					

5) Przedmiotowe efekty uczenia się (PEU) i metody ich weryfikacji:

KOD PEU	OPIS PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ	ODNIESIE NIE DO KIERUNKO WYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE DO SEMESTRÓW (ZAZNACZYĆ X)									
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
WIEDZA zna i rozumie:												

P_W01	w zaawansowanym stopniu - wybrane zagadnienia z obszaru sztuki i jej historii oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi	K_W01			X	X							
P_W02	w stopniu zaawansowanym – zagadnienia związane z podstawową wiedzą ogólną obejmującą historię sztuki	K_W02			X	X							
P_W03	podstawowe linie rozwojowe, zagadnienia z zakresu wiedzy o sztuce oraz charakterystyczne dla nich dzieła sztuki.	K_W04	X	X									
P_W04	style w sztuce i związane z nimi działania twórcze i odtwórcze	K_W05	X	X									
P_W05	artystyczno kulturowe trendy rozwojowe oraz związane z nimi zagadnienia z dziedziny historii sztuki	K_W06		X	X	X							
UMIEJĘTNOŚCI potrafi:													
P_U01	w sposób zrozumiały posługiwać się specjalistyczną terminologią z dziedziny historii sztuki	K_U06	X	X	X	X							
P_U02	przygotować wypowiedź ustną i pisemną na temat zagadnień z dziedziny historii sztuki z wykorzystaniem odpowiednich źródeł, również w języku obcym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	K_U08		X	X	X							
KOMPETENCJE SPOŁECZNE jest gotów do:													
P_K01	krytycznej postawy wobec posiadanej wiedzy i odbieranych treści	K_K01	X	X	X	X							
P_K02	stosowania wiedzy w rozwiązywaniu różnorodnych problemów teoretycznych z dziedziny historii sztuki oraz krytycznej dyskusji na ww. tematy	K_K02			X	X							
P_K03	efektywnego wykorzystania wyobraźni, intuicji i zdolności twórczego myślenia do rozwiązywania napotkanych problemów dotyczących sztuki i jej historii	K_K03			X	X							
P_K04	dbania o dorobek i tradycje artystyczno-kulturowe	K_K07			X	X							
P_K05	refleksji na temat społecznych,	K_K10	X	X	X	X							

VI. Forma i warunki zaliczenia, kryteria oceny

1. **Forma zaliczenia:** semestr 1; zaliczenie z oceną, semestr 2; zaliczenie z oceną, semestr 3; zaliczenie z oceną, semestr 4; egzamin

2. Warunki zaliczenia z oceną wg skali stosowanej na UAP

ocena celujący (5,5) – obecność studenta na zajęciach oraz wzorowa aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań, jakość prac i ćwiczeń prezentowanych podczas śródsesemestralnych i końcowosemiesemestralnych przeglądów prac;

ocena bardzo dobry (5,0) – obecność studenta na zajęciach oraz bardzo dobra aktywność (aktywność na zajęciach, realizacja i rozumienie zadań, śródsesemestralne i końcowosemiesemestralne przeglądy prac,;

ocena dobry plus (4,5) – obecność studenta na zajęciach oraz dobra aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań, jakość prac i ćwiczeń prezentowanych podczas śródsesemestralnych i końcowosemiesemestralnych przeglądów prac,;

ocena dobry (4,0) – obecność studenta na zajęciach, zadowalająca aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań, jakość prac i ćwiczeń prezentowanych podczas śródsesemestralnych i końcowosemiesemestralnych przeglądów prac;

ocena dostateczny plus (3,5) – obecność studenta na zajęciach i przeciętna aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań, jakość prac i ćwiczeń prezentowanych podczas śródsesemestralnych i końcowosemiesemestralnych przeglądów prac;

ocena dostateczny (3,0) – obecność studenta na zajęciach i niska aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań, jakość prac i ćwiczeń prezentowanych podczas śródsesemestralnych i końcowosemiesemestralnych przeglądów prac;

ocena niedostateczny (2,0) – nieobecność studenta na 20 % zajęć lub niedostateczna aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań, jakość prac i ćwiczeń prezentowanych podczas śródsesemestralnych i końcowosemiesemestralnych przeglądów prac.

3. Kryteria oceniania

ocena celująca (5,5) – obecność studenta na zajęciach oraz wzorowe zaliczenie egzaminu końcowego;

ocena bardzo dobra (5,0) – obecność studenta na zajęciach oraz bardzo dobre zaliczenie egzaminu końcowego;

ocena dobry plus (4,5) – obecność studenta na zajęciach oraz dobre rezultaty egzaminu końcowego;

ocena dobry (4,0) – obecność studenta na zajęciach, zadowalające rezultaty egzaminu końcowego;

ocena dostateczny plus (3,5) – obecność studenta na zajęciach i przeciętny poziom zaliczenia egzaminu końcowego;

ocena dostateczny (3,0) – obecność studenta na zajęciach i niski poziom zaliczenia egzaminu końcowego;

ocena niedostateczny (2,0) – nieobecność studenta na 20 % zajęć lub niedostateczny poziom

egzaminu końcowego.

VII. Obciążenie pracą, punkty ECTS

rozpisać wszystkie semestry w cyklu kształcenia

A. obciążenie pracą	sem I h	sem II h	sem III h	sem IV h	sem V h	sem VI h	sem VII h	sem VIII h	sem IX h	sem X h	razem h
godziny kontaktowe (udział w zajęciach zgodnie z planem)	24	24	24	24							96
samodzielna praca studenta (poza udziałem w zajęciach)	26	26	26	26							104
razem	50	50	50	50							200

B. punkty ECTS*	sem I h	sem II h	sem III h	sem IV h	sem V h	sem VI h	sem VII h	sem VIII h	sem IX h	sem X h	razem h
zajęcia z udziałem nauczyciela akademickiego	1	1	1	1							4
zajęcia bez udziału nauczyciela akademickiego	1	1	1	1							4
razem	2	2	2	2							8

** 1 punkt ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta*

VIII. Spis zalecanych lektur

1) Wykaz lektur podstawowych

M. Rzepińska, *Siedem wieków malarstwa europejskiego*, Wrocław 1980;

Sztuka świata, t. 1-10, Warszawa;

J. Białostocki, *Sztuka cenniejsza niż złoto*, wyd. 2, Warszawa 2004.

2) Wykaz lektur uzupełniających

- J. Białostocki (red.), *Teoretycy, pisarze i artyści o sztuce 1500-1600*, Warszawa 1985;
J. Białostocki, *Myśl o sztuce i sztuka XVII i XVIII wieku*, Warszawa 1970;
J. Białostocki, *Wybór pism estetycznych*, Kraków 2008;
H. Honour, J. Fleming, *Historia sztuki świata*, Warszawa 2006;
J. Lipińska, *Historia architektury starożytnego Egiptu*, Warszawa 1977;
J. Lipińska, *Historia reliefu, rzeźby i malarstwa starożytnego Egiptu*, Warszawa 1978;
A. Mierzejewski, *Sztuka starożytnego wschodu*, t. I i II, Warszawa 1981;
E. Makowiecka, *Sztuka grecka*, Warszawa 2009;
T. Dobrowolski, *Sztuka etruska*, Warszawa 1988;
E. Makowiecka, *Sztuka Rzymu. Od Augusta do Konstantyna*, Warszawa 2010;
E. Papuci-Władyka, *Sztuka starożytnej Grecji*, Warszawa-Kraków 2001;
W. Müller-Wiener, *Greckie budownictwo antyczne*, wyd. Platan 2004;
J.A. Ostrowski, *Starożytny Rzym. Polityka i sztuka*, Warszawa-Kraków 1999;
O. von Simson, *Katedra gotycka. Jej narodziny i znaczenie*, Warszawa 1989;
J. Zarnecki, *Sztuka romańska*, Kraków 2005;
M. Levey, *Wczesny renesans*, Warszawa 1972;
M. Levey, *Dojrzały renesans*, Warszawa 1980;
P. Murray, *Architektura renesansu*, Wrocław 1999;
P. Murray, L. Murray, *Sztuka renesansu*, Warszawa 1999;
M. Karpowicz, *Barok w Polsce*, Warszawa 1991;
D. Watkin, *Historia architektury zachodniej*, Warszawa 2001;
H. Hofstaetter, *Symbolizm*, Warszawa 1987;
H. Honour, *Neoklasycyzm*, Warszawa 1972;
L. Nochlin, *Realizm*, Warszawa 1974;
M. Porębski, *Granica współczesności 1909-1925*, Warszawa 1989 (wyd. II uzupełn.);
M. Wallis, *Secesja*, Warszawa 1987 (III wyd.);
J. Willett, *Ekspresjonizm*, Warszawa 1976;
J. Malinowski, *Malarstwo polskie XIX wieku*, Warszawa 2003;
P. Szubert, *Rzeźba polska przełomu XIX i XX wieku*, Warszawa 1995;
J. Zachwatowicz, *Architektura polska*, Warszawa 1966;
M. L. Bernhard, *Sztuka grecka archaiczna*, Warszawa 1989;
M. L. Bernhard, *Sztuka grecka V wieku p.n.e.*, Warszawa 1975;
M. L. Bernhard, *Sztuka grecka IV wieku p.n.e.*, Warszawa 1992;
M. L. Bernhard, *Sztuka hellenistyczna*, Warszawa 1980;
Encyklopedia kultury antycznej, Warszawa 1995;
W. Koch, *Style w architekturze. Arcydzieła budownictwa europejskiego od antyku po czasy współczesne*, przeł. W. Baraniecki, Świat Książki, Warszawa 1996;
J. A. Ostrowski, *Słownik artystów starożytności*, Katowice 2006;
E. Papuci-Władyka, *Sztuka starożytnej Grecji*, Warszawa-Kraków 2001;
A. Twardecki, *Mały słownik sztuki starożytnej Grecji i Rzymu*, Warszawa 1998;
U. Eco, *Sztuka i piękno w średniowieczu*, Kraków 1994;
J. Huizinga, *Jesień średniowiecza*, Warszawa 1974;
J. Le Goff, *Kultura średniowiecznej Europy*, Warszawa 1970;
M. Rzepińska, *Malarstwo Cinquecenta*, Warszawa 1989;
Z. Ważbiński, *Malarstwo Quattrocenta*, Warszawa 1989;
M. Karpowicz, *Sztuki polskiej drogi dziwne*, Bydgoszcz 1994;
J. Kębłowski, *Dzieje sztuki polskiej. Panorama zjawisk od zarania do współczesności*, Warszawa 1987;
T. Gryglewicz, *Malarstwo Europy Środkowej 1900-1914: tendencje modernistyczne i wczesnoawangardowe*, Kraków 1992;
A. Konopacki, *Prerafaelici*, Warszawa 1989;
A. Pieńkos, *Okropności sztuki. Nowoczesne obrazy rzeczy ostatecznych*, Gdańsk 2000;
M. Poprzęcka, *Pochwała malarstwa. Studia z historii i teorii sztuki*, Gdańsk 2000;
M. Poprzęcka, *Czas wyobrażony. O sposobach opowiadania w polskim malarstwie XIX wieku*, Warszawa 1975;
M. Poprzęcka, *O złej sztuce*, Warszawa 1998;
M. Poprzęcka, *Kochankowie z masakrą w tle i inne eseje o malarstwie historycznym*, Warszawa 2004;
F. Slolot, *Henryk Siemiradzki*, Wrocław 2002;
W. Okoń, *Wtajemniczenia. Studia z dziejów sztuki XIX i XX wieku*, Wrocław 1994;
Teoretycy, historografowie i artyści o sztuce 1700-1860, wyb. E. Grabska i M. Poprzęcka, Warszawa 1974;
I. Luba, *Dialog nowoczesności z tradycją. Malarstwo polskie dwudziestolecia międzywojennego*, Warszawa 2004;

A. K. Olszewski, *Dzieje sztuki polskiej 1890-1980 w zarysie*, Warszawa 1988;
 J. Boardman, *Sztuka grecka*, Toruń 1999;
 E. Jastrzębowska, *Sztuka wczesnochrześcijańska*, Warszawa 2008;
 G. Duby, *Czasy katedr: sztuka i społeczeństwo 980-1420*, Warszawa 2006;
 W. Sauerländer, *Rzeźba średniowieczna*, Warszawa 1978;
 Z. Świechowski, L. Nowak, B. Gumińska, *Sztuka romańska*, Warszawa 1976;
 J. Shearman, *Manierizm*, Warszawa 1970;
 H. Kozakiewiczowa, *Renesans i manierizm w Polsce*, Warszawa 1978;
 W. Tomkiewicz, *Rokoko*, Warszawa 1988;
 N. Pevsner, *Pionierzy współczesności*, Warszawa 1978;
 Ch. Baumgarth, *Futuryzm*, Warszawa 1978;
 W. Juszcak, *Postimpresjoniści*, Warszawa 1985;
 Z. Kępiński, *Impresjonizm*, Warszawa 1986;
 M. Poprzeczka, *Akademizm*, Warszawa 1979;
 M. Porębski, *Kubizm. Wprowadzenie do sztuki XX wieku*, Warszawa 1980 (wyd. II uzupełnione);
 H. Richter, *Dadaizm*, Warszawa 1983;
 R. Banham, *Rewolucja w architekturze*, Warszawa 1979;
 K. Janicka, *De Chirico. Malarstwo metafizyczne*, Warszawa 1978;
 K. Janicka, *Surrealizm*, Warszawa 1985;
 R. Passeron, *Encyklopedia surrealizmu*, Warszawa 1993;
 B. Rose *Malarstwo amerykańskie XX wieku*, Warszawa 1991;
 U. Czartoryska, *Od pop-artu do sztuki konceptualnej*, Warszawa 1973;
 D. Aadie, *Amerykański hiperrealizm*, Warszawa 1981;
 E. Kuryluk, *Hiperrealizm i Nowy Realizm*, Warszawa 1983;
Sztuka i estetyka po Awangardzie a filozofia postmodernistyczna, A. Zeidler-Janiszewska (red.), Warszawa 1994;
 Ch. Jencks, *Architektura postmodernistyczna*, Arkady, Warszawa 1987;
Postmodernizm. Antologia przekładów, R. Nycz (red.), Kraków, 1996;
Awangarda w perspektywie postmodernizmu, G. Dziamski (red.), Poznań 1996;
 Piotr Piotrowski, *Znaczenia modernizmu*, Poznań 1999;
 K. Czerni, *Rezerwat sztuki. Tropami artystów polskich XX wieku*, Kraków 2000;
 E. Dzikowska, *Artyści polscy w sztuce świata*, Warszawa 2005;
 A. Rottenberg, *Sztuka polska 1945-2005*, Warszawa 2006;
 J. L. Chalumeau, *Historia sztuki współczesnej*, Warszawa 2007;
 T. Pękala, *Awangarda i Aiergarda. Filozofia Sztuki Nowoczesnej*, Lublin 2000;
 J. Ortega y Gasset, *Dehumanizacja sztuki i inne eseje*, Warszawa 1996;
Style i kierunki w malarstwie. Leksykon wydawnictwa Larousse, Warszawa 1999;
 M. Golka, *Socjologia artysty*, Poznań 1995
 Charles Baudelaire, *Rozmaitości estetyczne*, (przekład i wstęp J. Guze), Gdańsk 2000;
Artyści o sztuce Od Van Gogha do Picassa, wybór i opracowanie: E. Grabska i H. Morawska, Warszawa 1963;
 E. Kuryluk, *Wiedeńska Apokalipsa. Eseje o kulturze austriackiej XX wieku*, Warszawa 1999;
 J. Czapski, *Józef Pankiewicz. Życie i dzieło. Wypowiedzi o sztuce*, Lublin 1992 (wyd. II);
 A. Szahaj, *Postmodernizm w kulturze współczesnej*, Bydgoszcz 2001.

AUTOR OPRACOWANIA

dr hab. Rafał Łubowski